

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Кафедра девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНІ ПДАБА
Владислав ДАНИШЕВСЬКИЙ
« 05 » 12 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Лідерство та ефективні комунікації»
назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<u>магістр</u> назва рівня вищої освіти
Спеціальність	<u>075 «Маркетинг», 192 «Будівництво та цивільна інженерія»</u> шифр і назва спеціальності
Освітньо-наукова програма	<u>«Девелопмент нерухомості»</u> назва освітньої програми
Статус дисципліни	<u>Вибіркова</u> обов'язкова чи вибіркова
Обсяг дисципліни	<u>4 кредитів ЄКТС</u>
Код освітньої компоненти	<u>ВК 2.4.</u> відповідно до освітньої програми
Мова викладання	українська

Розробник(и): доцент кафедри
девелопменту нерухомості, фінансів,
обліку та маркетингу
 посада

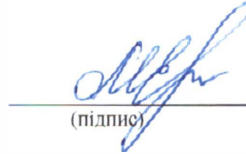
 Ганна ПОЛЗІКОВА
 ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри девелопменту нерухомості, фінансів,
 (назва кафедри)

обліку та маркетингу ННІ ПДАБА

Протокол від 30.08.2024 року №1

Завідувач кафедри

 (підпис)

Світлана МОРОЗОВА
 (ім'я, прізвище)

30.08.2024 року

Робоча програма погоджена групою забезпечення якості освітньо-наукової програми
«Девелопмент нерухомості»
 підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі
 спеціальності 075 «Маркетинг», 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

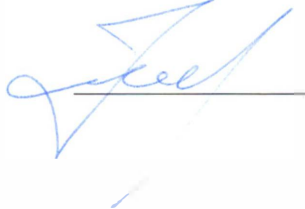
Протокол від 17.11.2024 року №1

Гарант освітньої програми:

Світлана МОРОЗОВА
 ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Експертизу навчально-методичного відділу пройдено:

Віолетта ФЕДІНА
 ім'я, ПРІЗВИЩЕ

«04» грудня 2024р.

Реєстраційний номер _____
 надається фахівцем НМВ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4	120
Аудиторні заняття, у т.ч.:	32	0,7	32
лекції	16		16
лабораторні роботи			
практичні заняття	16		16
Самостійна робота, у т.ч.:	88	3,3	88
підготовка до аудиторних занять	28		28
підготовка до контрольних заходів	10		10
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань	30		30
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20
підготовка до екзамену			-
Форма підсумкового контролю			залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Лідерство та ефективні комунікації» – формування у здобувачів системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства для забезпечення тривалого ділового партнерства, а також вивчення індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, вертикальних і горизонтальних комунікацій та між особових стосунків в контексті лідерства, тенденцій організаційного розвитку та реакцій на зміни, що дасть можливість ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в процесі становлення та реалізації комунікативних процесів.

Завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- теоретична та практична підготовка здобувачів з питань обґрунтування методологічних принципів, підходів формування лідерського мислення, вивчення основних категорій лідерства;
- засвоєння сучасних технологій реалізації лідерства; оволодіння методикою лідерських підходів для прийняття ефективних рішень за умов мінливого навколишнього середовища та прогнозування параметрів конкретних ситуацій;
- набуття навичок формування лідерських якостей, набуття навичок щодо формування ефективних команд та управління ними;
- вироблення умінь щодо реалізації сучасних психологічних методів та інструментів побудови ефективних комунікацій в організаціях.

Пререквізити дисципліни. Теоретико-методологічною основою вивчення курсу «Поведінковий маркетинг» є знання, отримані з попередньо вивчених дисциплін: «Маркетинг», «Менеджмент», «Аналіз маркетингового середовища», «Маркетингові дослідження».

Постреквізити дисципліни. Знання та вміння студентів після освоєння змісту дисципліни «Поведінковий маркетинг» будуть використовуватися при написанні кваліфікаційної роботи магістра та в інших сферах діяльності фахівця (професійній, науковій, суспільній).

Компетентності (відповідно до освітньо-наукової програми «Девелопмент нерухомості» 075/192.2.04.24):

Інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і практичні завдання у професійній діяльності в сфері девелоппменту нерухомості, з поглибленим вивчення проблем, пов'язаних із організацією і управлінням проєктуванням, будівництвом та експлуатацією об'єктів нерухомості, які ґрунтуються на концепції маркетингу, що передбачає проведення досліджень та впровадження новачій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати та застосовувати знання новітніх теорій, методів та практичних прийомів у сфері девелоппменту та інтерпретувати результати досліджень та практики їх застосування.

ФК3. Здатність застосовувати творчий підхід до роботи за фахом.

ФК10. Здатність аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати і захищати прийняті рішення.

ФК18. Здатність застосовувати інструменти штучного інтелекту для аналізу даних, прогнозування ринкових тенденцій, оптимізації проєктних рішень та процесів управління девелоперськими проєктами в будівництві.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-наукової міждисциплінарної програми «Девелоппмент нерухомості» 075/192.2.04.24):

ПРН2. Вміти адаптовувати і застосовувати нові досягнення в теорії та практиці девелоппменту і маркетингу для досягнення конкретних цілей і вирішення задач суб'єкта господарювання.

ПРН10. Вміти збирати необхідні дані з різних джерел, обробляти і аналізувати їх результати із застосуванням сучасних методів та спеціалізованого програмного забезпечення.

ПРН 24. Вміти використовувати технології штучного інтелекту для аналізу інформації, передбачення ринкових змін, покращення проєктних рішень щодо управління девелоперськими проєктами в будівництві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутнісний зміст феномену лідерства, еволюцію відповідних теорій, їх переваги і недоліки;
- особливості формування та реалізації різних стилів лідерства;
- передумови ефективного лідерського впливу, основні етапи формування команди;
- ціннісні, критеріальні та поведінкові переваги лідера у комунікаційних процесах;
- місце людини, її особистості, індивідуальності в комунікаційних процесах, особливості організації роботи та мотивації поведінки працівника;
- основні підходи до визначення природи та типів груп в організаціях, сутність групової й міжгрупової динаміки, особливості управління груповими процесами в аспектах лідерства;
- особливості управління комунікаціями, конфліктами та стресами;
- проблеми організаційної культури й управління організаційним розвитком.

вміти:

- здійснювати аналіз ситуативних чинників, що обумовлюють вибір ефективного стилю лідерства в організації, обирати ефективні методи та прийоми управлінського впливу;

- формувати власний імідж шляхом цілеспрямованого використання мовної культури, культури зовнішності, невербальних засобів, аксесуарів в процесі побудови та реалізації комунікацій;
- визначати свій стиль лідерства, ідентифікувати й намітити план розвитку свого стилю керування командою, обирати моделі поведінки відповідно до обраного стилю лідерства та вміти реалізовувати ці моделі в процесі комунікацій за різних ситуаційних умов;
- визначати готовність колективу до формування команд, формувати команди, забезпечувати їх згуртованість та ефективність;
- вести дискусію й управляти аудиторією, уникати логічних помилок у суперечці й дискусії, здійснювати ділові переговори з урахуванням особливостей комунікаційної ситуації, етичних вимог та психологічних закономірностей переговорного процесу; визначати заходи щодо підготовки публічного виступу.

Методи навчання:

- словесні: лекція, дискусія, бесіда, розповідь, обговорення проблемних питань;
- наочні: мультимедійна презентація, вебінар;
- практичні: практичні заняття (розв'язання кейсів, ділові ігри, тестування опрацьованого матеріалу, експрес-опитування).

Форми навчання: фронтальні, групові.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

- мультимедійне обладнання: ноутбук, проектор, екран для проектору.
- програмне забезпечення: MS Office, MS Office 365, Teams.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теорії лідерства

Поняття лідерства та еволюція його наукового осмислення. Теорія особистісних якостей лідера. Поведінкові теорії лідерства: авторитарний, демократичний і ліберальний стилі. Ситуаційні підходи до лідерства: модель Ф. Фідлера, теорія життєвого циклу Херсі-Бланшара, модель «шлях – мета» Р. Хауса. Теорії харизматичного і трансформаційного лідерства. Трансакційне лідерство. Сучасні концепції: інтерактивне, віртуальне та цифрове лідерство. Когнітивні та атрибутивні теорії. Критика класичних підходів і тенденції розвитку лідерських концепцій у XXI столітті.

Тема 2. Типологія лідерів і лідерства

Критерії класифікації лідерів: характер впливу, стиль поведінки, особистісні риси, роль у групі. Соціально-психологічна типологія лідерів: емоційний, діловий, інструментальний, експресивний. Класична типологія за стилем керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний лідер. Харизматичне, трансформаційне, транзакційне, адаптивне та віртуальне лідерство. Формальне та неформальне лідерство. Інституційне лідерство. Ситуативна змінність лідерських типів. Значення контексту у формуванні ефективного типу лідера. Тип лідера як відображення культури організації.

Тема 3. Психологічні особливості лідерства

Лідерство як психологічний феномен. Індивідуально-психологічні риси лідера: мотивація, емоційний інтелект, саморегуляція, рівень домінування, стресостійкість. Особистісні якості, що впливають на лідерську ефективність. Психологічні механізми лідерського впливу: переконання, навіювання, приклад. Роль самооцінки та самосвідомості у формуванні лідерського стилю. Взаємозв'язок між лідером і послідовниками як фактор психологічної безпеки в колективі. Психологічні бар'єри ефективного лідерства. Формування психологічної готовності до лідерства. Психодіагностика лідерських якостей.

Тема 4. Фактори ефективного лідерства

Значення харизми, авторитету і довіри в реалізації впливу лідера. Негативні сторони харизми та авторитету. Особистісні фактори ефективності лідерства. Поняття групи. Класифікація груп. Класифікація груп за розміром, сферою діяльності, рівнем розвитку, метою існування, ступенем формалізації, періодом функціонування та ін. Поняття про групову динаміку. Елементи групової динаміки. Фази та стадії групової динаміки. Групова поведінка. Сутність та специфіка процесу прийняття групового рішення. Фази групового рішення. Основні методи прийняття групового рішення.

Тема 5. Управління конфліктами в колективі

Поняття конфлікту, його структура та динаміка. Основні причини та джерела конфліктів у трудовому колективі. Класифікація конфліктів: міжособистісні, внутрішньоособистісні, міжгрупові, організаційні. Типи поведінки у конфліктній ситуації. Стратегії управління конфліктами: уникнення, компроміс, конкуренція, пристосування, співпраця. Моделі вирішення конфліктів: структурні та міжособистісні методи. Роль керівника як посередника у вирішенні конфліктів. Методи превентивного управління конфліктами. Вплив конфліктів на психологічний клімат і продуктивність колективу. Технології моніторингу та оцінки конфліктних ситуацій.

Тема 6. Мотивація та ефективний розвиток команди

Сутність мотивації та її роль у формуванні згуртованої команди. Основні теорії мотивації: змістовні (Маслоу, Герцберг, МакКлелланд), процесуальні (Врум, Адамс, Портер-Лоулер). Психологічні особливості мотивації у командній діяльності. Види стимулів: матеріальні, нематеріальні, соціальні. Мотивація на різних етапах розвитку команди. Фактори, що впливають на залученість та ефективність праці. Формування командних ролей (модель Мередита Белбіна). Методи підвищення командної ефективності: коучинг, фасилітація, командний менеджмент. Роль керівника у розвитку потенціалу команди. Взаємозв'язок мотивації, лідерства та результативності командної роботи.

Тема 7. Стратегічне мислення керівника

Сутність та значення стратегічного мислення. Види управлінського мислення. Ключові характеристики стратегічного мислення. Компетенції стратегічного керівника. Етапи формування стратегічного бачення. Інструменти стратегічного аналізу. Методи прогнозування та сценарного моделювання. Стратегічна інтуїція та критичне мислення. Роль стратегічного мислення у прийнятті управлінських рішень. Використання стратегічного мислення у трансформаційному лідерстві. Бар'єри стратегічного мислення. Способи розвитку стратегічного мислення керівника.

Тема 8. Вплив штучного інтелекту на лідерство і комунікації

Роль штучного інтелекту в сучасному управлінні. Трансформація лідерських стилів під впливом ШІ. Цифрове лідерство: характеристики та виклики. Штучний інтелект як інструмент підтримки управлінських рішень. Автоматизація комунікаційних процесів. Персоналізація, швидкість та прозорість цифрової комунікації. Етичні аспекти використання ШІ в комунікаціях. Ризики відчуження, втрати автентичності та довіри в лідерському процесі. Баланс між технологічною ефективністю та людяністю. Розвиток цифрових компетентностей лідера.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Лідерство та ефективні комунікації					
Тема 1. Теорії лідерства	15	2	2		11

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Тема 2. Типологія лідерів і лідерства	15	2	2		11
Тема 3. Психологічні особливості лідерства	15	2	2		11
Тема 4. Фактори ефективного лідерства	15	2	2		11
Тема 5. Управління конфліктами в колективі	15	2	2		11
Тема 6. Мотивація та ефективний розвиток команди	15	2	2		11
Тема 7. Стратегічне мислення керівника	15	2	2		11
Тема 8. Вплив штучного інтелекту на лідерство і комунікації	15	2	2		11
Разом за змістовим модулем 1	120	16	16		88
Підготовка до екзамену					-
Усього годин	120	16	16		88

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Лідерство та ефективні комунікації		
1	Тема 1. Теорії лідерства	2
2	Тема 2. Типологія лідерів і лідерства	2
3	Тема 3. Психологічні особливості лідерства	2
4	Тема 4. Фактори ефективного лідерства	2
5	Тема 5. Управління конфліктами в колективі	2
6	Тема 6. Мотивація та ефективний розвиток команди	2
7	Тема 7. Стратегічне мислення керівника	2
8	Тема 8. Лідерство та ефективні комунікації	2
Разом за змістовим модулем 1		16
Разом		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Лідерство та ефективні комунікації		
1	Тема 1. Теорії лідерства	2
2	Тема 2. Типологія лідерів і лідерства	2
3	Тема 3. Психологічні особливості лідерства	2
4	Тема 4. Фактори ефективного лідерства	2
5	Тема 5. Управління конфліктами в колективі	2
6	Тема 6. Мотивація та ефективний розвиток команди	2
7	Тема 7. Стратегічне мислення керівника	2
8	Тема 8. Лідерство та ефективні комунікації	
Разом за змістовим модулем 1		16
Разом		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	28
2	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20
	Критика класичних підходів і тенденції розвитку лідерських концепцій у ХХІ столітті. Тип лідера як відображення культури організації. Психодіагностика лідерських якостей.	8
	Основні методи прийняття групового рішення. Технології моніторингу та оцінки конфліктних ситуацій. Бар'єри стратегічного мислення.	6
	Взаємозв'язок мотивації, лідерства та результативності командної роботи. Розвиток цифрових компетентностей лідера.	6
3	Підготовка до контрольних заходів	10
4	Виконання індивідуальних завдань	30
	Аналітичне есе: «Мій тип лідерства: саморефлексія на основі опитувальника»	6
	Дослідницька робота: «Комунікативні бар'єри у професійному середовищі та способи їх подолання»	6
	Кейс-аналіз: «Управління конфліктами в команді: аналіз реальної ситуації»	6
	Відеозапис або блог: «5 правил ефективної комунікації у кризових ситуаціях»	6
	Критичне есе: «Штучний інтелект як виклик і ресурс для лідерства»	6
5	Виконання курсового проекту або роботи	-
6	Підготовка до екзамену	-
	Разом	88

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на заняттях:

Назва теми	Посилання
Критика класичних підходів і тенденції розвитку лідерських концепцій у ХХІ столітті. Тип лідера як відображення культури організації. Психодіагностика лідерських якостей.	п. 11 № 2, 10, 11 (основна) № 1, 2, 4, 10 (допоміжна)
Основні методи прийняття групового рішення. Технології моніторингу та оцінки конфліктних ситуацій. Бар'єри стратегічного мислення.	п. 11 № 1, 6, 7, 8 (основна) № 4, 5, 6, 7, 14 (допоміжна)
Взаємозв'язок мотивації, лідерства та результативності командної роботи. Розвиток цифрових компетентностей лідера.	п. 11 № 5, 9, 10 (допоміжна) п. 12 № 4, 5

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Усний, письмовий, тестовий, практична перевірка завдань.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Поведінка споживача

Загальний контроль проводиться на основі рейтингової системи оцінювання знань студентів. Дисципліна викладається протягом II семестру.

Контроль успішності студента здійснюється за допомогою 100-бальної системи оцінювання з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Поточний контроль

За роботу на практичному занятті студент отримує бали, що наведені в таблиці:

Тема практичного (семінарського) заняття	понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкрито, критичні співставлення наявні та супроводжені коректними обґрунтованими узагальненнями	понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкрито повністю, наявні деякі спроби критичних співставлень та узагальнень	понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкрито не в повному обсязі
Тема 1. Теорії лідерства	12	9-5	4-1
Тема 2. Типологія лідерів і лідерства	13	9-5	4-1
Тема 3. Психологічні особливості лідерства	13	9-5	4-1
Тема 4. Фактори ефективного лідерства	12	9-5	4-1
Тема 5. Управління конфліктами в колективі	13	9-5	4-1
Тема 6. Мотивація та ефективний розвиток команди	12	9-5	4-1
Тема 7. Стратегічне мислення керівника	13	9-5	4-1
Тема 8. Лідерство та ефективні комунікації	12		
Максимальна кількість балів	100		

Також поточний контроль передбачає виконання контрольної роботи, яка містить 25 тестових завдань. За вірну відповідь студент одержує 4 бали, якщо відповідь невірна – нуль балів.

Підсумковий контроль

Підсумкова оцінка визначається як середньоарифметична між сумою балів, що були отримані студентом на практичних заняттях, та сумою балів, що студент отримав за виконання контрольної роботи.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бондаренко В., Бобер П. Зміна дизайну мислення лідерів громадського сектору в умовах війни: навчально-методичний посібник. Одеса: Гельветика, 2024. 44 с.
2. Вовк О. Б. Ділова комунікація: навчальний посібник з курсу «Методи ділової комунікації» для студентів спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» першого (бакалаврського) рівня освіти. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 182 с.
3. Гавриш О. М., Драмарецька К. П., Грозовський М. С. Лідерство: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2023. 515 с.
4. Гавриш О. М., Драмарецька К. П., Троян А. В., Восколупов В. В., Голік В. В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Лідерство, управління комунікаціями та командною взаємодією» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент». Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2024. 342 с.
5. Гемел Г., Заніні М. Людинократія. Створення компаній, у яких люди — понад усе. Київ: Лабораторія, 2021. 315 с.
6. Горовіц Б. Ви те, що ви робите. Як створити корпоративну культуру. Київ: Наш Формат, 2020. 219 с.
7. Захарчин Г. М., Любомудрова Н. П., Винничук Р. О., Смолінська Н. В. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни. Львів: Новий світ-2000, 2022. 341 с.
8. Лук'янчук О. М. Лідерство та робота в команді: конспект лекцій. Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. 229 с.
9. Михаліцька Н. Я., Яцик М. Р. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.
10. Мулфейт Я., Кості М. Позитивне лідерство. Як енергія і щастя надихають ефективну команду. Київ: Vivat, 2022. 416 с.

Допоміжна

1. Cristafovici P. The Impact of Digital Transformations on Consumer Behavior. *Management Strategies and Policies in the Contemporary Economy*. 2023. Vol. 8. P. 371–375.
2. Бондаренко С. М., Бондаренко Б. С., Годз В. Р. Зелене і цифрове лідерство та їх вплив на ефективність реалізації стратегії підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. С. 480–486.
3. Гавриш О. М., Драмарецька К. П., Троян А. В. Лідерство, управління комунікаціями та командною взаємодією: силабус навчальної дисципліни. Київ: НУБіП України, 2024.
4. Горохова Т. В. Вплив розвитку цифрових технологій на поведінку споживачів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2021. Вип. 4. С. 45–54.
5. Капінус Л. В. Вплив соціальних мереж на маркетингову поведінку підприємства на онлайн-ринку. *Таврійський науковий вісник. Серія «Економіка»*. 2023. Вип. 18. С. 86–93.
6. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.
7. Михаліцька Н. Я., Яцик М. Р. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник.
8. Осокін М., Осокіна А. Цифрові комунікації в системі управління бізнесом. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64.
9. Руденко С. М. Лідерство та ділові комунікації в умовах стратегічного менеджменту. *Економічний простір*. 2024. № 194. С. 79–82.

10. Стрій Л. О., Захарченко Л. А. Маркетинг електронних комунікацій в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 4 (04). С. 9–14.
11. Ярмолук О. Я., Фісун Ю. В., Шаповалова А. А. Соціальні мережі як сучасний інструмент просування. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 11-2. С. 62–65.